

Posudek na diplomovou práci

Srovnání příslovečného určení místa v ruském a českém jazyce s přihlédnutím k aktuálním tendencím

Autor: Iva Řehulková

Oponent: Doc. PhDr.Lilia Nazarenko, CSc.

Diplomová práce Ivy Řehulkové se zabývá srovnáním příslovečného určení místa v ruském a českém jazyce. Autorka se zaměřila na popis předložkových vazeb používaných v rámci příslovečného určení místa v ruském jazyce. Srovnáním se systémem předložkových vazeb stejného významu v českém jazyce se snaží diplomantka zjistit rozdíly, které studentům způsobují problémy při osvojování ruského jazyka.

V úvodu práce autorka uvádí, že její cílem je utvořit ucelený systém předložek, používaných v příslovečném určení místa. Tady zřejmě došlo ke špatnému vyjádření. Očividně jde o popis systému předložek, ovšem ne o jeho vytvoření. Diplomová práce skutečně podává celkový přehled předložkových vazeb používaných v rámci příslovečného určení místa v ruském jazyce ve srovnání s českým jazykem. Zvláštní pozornost autorka věnuje rozdílům mezi ruštinou a češtinou v této oblasti.

Teoretická část práce je z mého pohledu slabší. V kapitole *Příslovečné určení místa v ruském jazyce* autorka velice stručně podává pouze tradiční definice příslovečného určení z klasických školských učebnic. Ovšem otázka rozvíjejících větných členů v ruské gramatice byla již dávno zkoumána z různých hledisek, a to se zřetelem buď na formální nebo sémantická kritéria. Autorka diplomové práce neuvádí přehled moderních teorií jednoduché věty, kde rozvíjející větné členy chápeme jako větné determinanty různého významů a jejich klasifikace včetně příslovečného určení nejsou jednoznačné. Tyto názory byly prezentovány například v Akademické mluvnici ruského jazyka z r.1980 (Русская грамматика 80), v pracích takových předních ruských lingvistů jako Švedová, Zemská, Galkina- Fedoruk, a českých jako Běličová. Žádná z těchto publikací není uvedena v seznamu použité literatury. V této souvislosti by bylo třeba uvést jako téma diplomové práce spíše srovnání předložkových vazeb s významem místa v ruském a českém jazyce. Problematika příslovečného určení místa je mnohem širší.

Kladnou stránkou diplomové práce je její praktická část, která představuje systematické srovnání předložkových vazeb s významem místním v ruském a českém jazyce. Tento materiál je velice užitečný pro studenty ruštiny a může být využit jak při studiu ruského jazyka, tak i v odborné praxi.

Zajímavou je kapitola, věnována novým tendencím v užívání předložkových vazeb. Diplomantka nepochybně odvedla velkou práci shromážděním a analýzou aktuálních jazykových jevů. Uvedené příklady z publicistických textů ozřejmují současný stav a změny v užívání některých předložkových vazeb s významem místním. Musím ale zaznamenat, že název kapitoly *Nové tendence v jazyce* je příliš obecný a nekonkrétní. Také považuji za nutné upozornit na některé chybné závěry diplomantky:

1. Autorka píše: *do užívání začalo pronikat spojení с Москвы* (s. 74), oproti spojení *из Москвы* a uvádí příklad: *Эпидемия поджогов автомобилей, начавшаяся с Москвы, распространяется и в регионах*. Spojení *с Москвы* je tady použito jedině správně, protože závisí na valenci slovesa *начаться с чего?*

2. Autorka prezentuje předložkové vazby *быть на концерте, на маскараде* jako novou tendenci. Jsou to spojení naprosto běžná v současném ruském jazyce, naopak spojení

быть в концерте, в маскараде jsou zastaralá. Nemůžu souhlasit i s tvrzením u slova *театр* je dosud možné užít obě varianty: *в театре, на театре* (s.76). Předložková vazba *на театре* je možná pouze ve spojení *побывать на театре военных действий* podle analogie s *побывать на поле боя*. V ostatních případech spojení *на театре* není správné.

3. Autorka píše: *V souvislosti s tendencí pronikání předložky на, se objevuje také spojení на суде. V publicistických textech je možné setkat se s oběma formami (на суде, в суде), to znamená, že předložka на předložku в ještě plně nenahradila a je možné, že zde vzniká její druhá synonymní varianta* (s. 76). Není tomu tak. Spojení *на суде* a *в суде* nejsou synonymní, ale závisí na obsahu věty: *на суде* znamená na soudním líčení (на судебном заседании), *в суде* znamená uvnitř budovy soudu (в здании суда), což potvrzují i uvedené příklady z textů.

4. Chybné je tvrzení autorky o tom, že *v publicistických textech se ale v poslední době setkáváme s tím, že při odpovědi na otázku kde a popisu vlastního místa se po předložkách в a на užívá místo šestého čtvrtý pád jmen. Je to pozorovatelné v následujících příkladech: А вот с тех, кто приезжает сюда поглазеть на знаменитостей, деругт втрюдорога* (s.79). Použití předložky **на** je zde naprosto správné, protože je determinováno valencí slovesa *поглазеть на кого?*

5. Obecně nelze považovat za nové tendence příklady neznalosti nebo nedodržování spisovné normy a řečové kultury ze strany současných novinářů, obzvlášť na internetových stránkách (viz. příklady *в отпуску, на Крыму, на театре, на коридоре* apod.).

Domnívám se, že mnohé chybné závěry autorky diplomové práce (tady byla uvedena jen jejich část) jsou způsobeny tím, že není rodilou mluvčí. Ovšem v takových případech je třeba se především obracet na slovníky současného ruského spisovného jazyka. Mimochodem v seznamu použité literatury odkazy na kvalitní slovníky současného ruského jazyka chybí.

Otázka k obhajobě: podle jakých kritérií byly zařazeny do příslušného určení místa označená spojení *Россия выбивает долги из Украины, ... совершить кругосветное путешествие на карете, ехать на автобусе, "порулить" новым скоростным поездом*.

Na závěr chtěla bych zdůraznit, že velice kladně hodnotím snahu autorky o vytvoření uceleného popisu zkoumaného jevu, logickou a přehlednou stavbu diplomové práce, její samostatnost v analýze současného jazykového materiálu. Přílohy diplomové práce jsou funkční.

Diplomová práce I.Řehulkové splňuje všechna kritéria pro tento typ prací a její výsledky můžou být využity v praxi. Doporučuji diplomovou práci k obhajobě a navrhuji hodnocení *velmi dobře*.

Doc. PhDr.Lilia Nazarenko, CSc.

V Praze dne 25. 8. 2010